

وزارت امور اقتصادی و دارایی
اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان تهران

مهمترین رویدادهای محیط کسب و کار جهان بر اساس گزارش ۲۰۱۷

معاونت اقتصادی

گروه مطالعه و تحلیل سیاست‌های پولی و مالی

دی‌ماه ۱۳۹۵

مهمترین رویدادهای محیط کسب و کار جهان بر اساس گزارش ۲۰۱۷

فهرست مطالب

۱	..... خلاصه مدیریتی
۲	..... مقدمه
۳	..... فروض گزارش کسب و کار ۲۰۱۷
۴	..... نگاهی به عملکرد کشورهای پیشرو
۵	..... تجربه کشور هند در مسیر اصلاحات بلندپروازانه کسب و کار
۷	..... بررسی تغییرات بر اساس شاخص‌ها
۸	..... - حذف موانع برای شروع کسب کار
۹	..... - یکپارچه کردن اخذ مجوزهای ساخت و ساز
۱۱	..... - کارآمد کردن دسترسی به برق
۱۱	..... - بهبود کیفیت مدیریت زمین
۱۲	..... - بهبود دسترسی به اعتبارات
۱۳	..... - تقویت حقوق سهام‌داران خرد
۱۴	..... - بهبود سیستم‌های الکترونیکی اظهار نامه مالیاتی
۱۵	..... - تسهیل تجارت بین‌المللی بواسطه گسترش بستر الکترونیکی
۱۶	..... - افزایش کارایی قضایی
۱۸	..... - بهبود کارایی نظام ورشکستگی
۱۸	..... - تغییر مقررات بازار کار

خلاصه مدیریتی

- ✓ طی سال ۱۶-۲۰۱۵، بیشترین بهبود به ۱۰ کشور از جمله کشورهای قزاقستان، بلاروس، اندونزی، گرجستان، پاکستان، امارات متحده عربی و بحرین اختصاص داشت.
- ✓ در این سال، ۱۳۷ کشور در سراسر جهان بالغ بر ۲۸۳ مورد اصلاح مقررات کسب و کار را اجرا نمودند که نسبت به سال قبل بیش از ۲۰ درصد افزایش نشان می‌دهد.
- ✓ تعداد کشورهایی که حداقل یک اصلاح را انجام دادند از ۱۲۲ کشور به ۱۳۷ کشور افزایش یافته است که بیانگر تلاش کشورها در جهت بهبود فضای کسب و کار است.
- ✓ یک سوم اصلاحات انجام شده در زمینه شاخص شروع کسب و کار طی سال ۱۶-۲۰۱۵، مربوط به ساده‌سازی تشریفات ثبت کسب و کار بوده است.
- ✓ صنعت ساختمان ۶ درصد از تولید ناخالص جهان، ۵ درصد از تولید ناخالص کشورهای پیشرفته و ۸ درصد از تولید ناخالص کشورهای در حال توسعه را تشکیل می‌دهد. کشورها برای انجام اصلاحات مربوط به مجوزهای ساخت و ساز طی سه سال گذشته، عمدتاً بر روی تسهیل فرایند و افزایش تعامل میان حوزه‌های درگیر در فرایند، متمرکز شدند.
- ✓ از ۲۱ اصلاح صورت گرفته در مورد شاخص‌های دسترسی به برق، ۱۷ کشور اصلاحاتی شامل تسهیل فرایند اتصال، کاهش تعرفه اتصال و ایجاد ایستگاه‌های واحد خدمات انجام داده‌اند.
- ✓ مهم‌ترین اقدامات مربوط به شاخص‌های ثبت مالکیت در دوره ۱۶-۲۰۱۵ شامل تسهیل فرایند، انتشار تعرفه‌های رسمی، کاهش زمان مورد نیاز برای نقل و انتقال دارایی‌ها، امکان دسترسی رایگان به سیستم اطلاعات جغرافیایی و نیز نقشه‌های کاداستر بوده است.
- ✓ از جمله اقدامات انجام شده برای شاخص حمایت از سهام‌داران خرد می‌توان به افشای دقیق جلسات و پاداش هیئت مدیره، الزام اعضای شرکت‌های با مسئولیت محدود به برگزاری جلسه با سهام‌داران و اعطای اختیار به سهام‌داران برای اضافه کردن مواردی به دستور کار جلسه اشاره کرد.
- ✓ از ۴۶ اصلاح صورت گرفته در مورد شاخص‌های پرداخت مالیات، ۲۶ کشور سیستم اظهارنامه الکترونیکی و پرداخت الکترونیکی مالیاتی را اعمال کردند.
- ✓ سیستم قضایی قوی به رشد سریع‌تر شرکت‌های کوچک، بهبود فضای کسب و کار، توسعه و رشد ابداعات، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و رونق پایدار درآمدهای مالیاتی منجر می‌شود.

مقدمه

گزارش کسب و کار ۲۰۱۷، چهاردهمین گزارشی است که به بررسی قواعد مختلفی می‌پردازد که یا فعالیت‌های کسب و کار را افزایش می‌دهند و یا باعث محدودیت آنها می‌شوند. گزارش کسب و کار میزان دشواری یا سهولت راه اندازی و ادامه فعالیت یک کسب و کار کوچک و متوسط را برای کارآفرینان محلی نشان می‌دهد و تغییرات در مقررات مؤثر بر ۱۱ حوزه را در چرخه حیات یک کسب و کار اندازه می‌گیرد. لازم به توضیح است که داده‌های مرتبط به بازار کار کشورها در ضمیمه گزارش کسب و کار ۲۰۱۷ آمده است، هر چند که در رتبه بندی امسال لحاظ نشده‌اند.

گزارش ۲۰۱۷ با هدف فراهم آوردن داده‌های عینی برای استفاده دولت‌ها در جهت طراحی سیاست‌ها و مقررات و نیز تشویق فعالیت‌های پژوهشی، جنبه‌های مهمی از مقررات حاکم بر شرکت‌ها را در ۱۹۰ کشور پوشش می‌دهد. از زمان انتشار اولین گزارش کسب و کار، دولت‌ها در کشورهای مختلف بالغ بر ۲۹۰۰ مورد اصلاحات را در جهت بهبود شاخص‌های کسب و کار اعمال کرده‌اند. بسیاری از دولت‌ها، این شاخص‌ها را به منظور بررسی و ارزیابی اقدامات اصلاحی خود رصد می‌کنند. به‌طور مثال، دولت هند تعهد کرده است رتبه خود را به‌واسطه اصلاحات پیوسته در محیط کسب و کار بهبود دهد. هدف دولت ژاپن بهبود رتبه از جایگاه نوزدهم به سه کشور اول در میان ۳۱ کشور OECD می‌باشد.

تمام مناطق جهان، اصلاحاتی در خصوص تنظیم مقررات کسب و کار اتخاذ کرده‌اند. منطقه آسیای مرکزی و اروپا در سال ۲۰۱۶ بیشترین اصلاحات را به خود اختصاص داده‌اند؛ به‌طوری‌که ۹۶ درصد کشورهای منطقه حداقل یک مورد اصلاحات داشته‌اند. بیشترین اصلاحات در بین شاخص‌ها مربوط به شاخص شروع کسب و کار با ۴۹ مورد اطلاعات است و پس از آن، شاخص پرداخت مالیات با ۴۶ مورد اصلاحات قرار دارد.

به لحاظ کشوری، رواندا که دومین رتبه در افریقا را در زمینه محیط کسب و کار در سال ۲۰۱۶ دارا می‌باشد، کشوری است که بهبود شاخص‌های کسب و کار را سرلوحه برنامه‌های خود قرار داده است. این کشور از زمان گزارش سال ۲۰۰۵ تا گزارش سال ۲۰۱۷، در مجموع ۴۷ مورد اصلاحات در شاخص‌ها انجام داده است و یکی از ۱۰ کشوری است که از سال ۲۰۰۶، تمام شاخص‌ها را به نوعی اصلاح کرده است. این اصلاحات همسو با استراتژی توسعه چشم انداز ۲۰۲۰ این کشور هستند که هدف آن انتقال رواندا از یک کشور کم درآمد^۱ به یک کشور با درآمد متوسط رده پایین^۲ است به گونه ای که درآمد سرانه آن از ۲۹۰ دلار به ۱۲۴۰ دلار افزایش پیدا کند. در کشور کنیا تشکیلات پیش بینی شده برای تسهیل کسب و کار هر

^۱ low-income

^۲ lower-middle-income

دو هفته یکبار به ریاست معاون رییس جمهور یا وزیر صنعت به منظور بررسی پیشرفت پروژه مطابق برنامه عملیاتی تشکیل جلسه می دهد و چند آژانس مسئولیت اجرای اقدامات لازم در راستای برنامه عملیاتی را به عهده دارند.

رویکرد گزارش حاضر، تمرکز و تاکید بر اهم رویدادهای محیط کسب و کار در سطح جهان طی سال ۱۶-۲۰۱۵ است. در قسمت اول گزارش، علاوه بر تشریح محتویات گزارش کسب و کار ۲۰۱۷، فروض پایه برای تدوین گزارش محیط کسب و کار مرور شده است. در قسمت بعدی گزارش، به عملکرد ۱۰ کشور پیشرو در زمینه بهبود محیط کسب و کار پرداخته شده است. گزارش ۲۰۱۷ شامل ۶ مطالعه موردی است که در این میان کشور هند مسیر اصلاحات بلند پروازانه‌ای را در پیش گرفته است، لذا تجربه این کشور به عنوان یکی از مطالعات موردی، سرفصل سوم گزارش را به خود اختصاص می دهد. محور سرفصل چهارم گزارش، بررسی تغییرات شاخص‌های کسب و کار در سطح جهان است که ابتدا تغییرات کلی شاخص‌ها ارایه شده است و در ادامه بحث، رویدادهای مهم شاخص‌های ده‌گانه کسب و کار به تفکیک ارایه شده است.

۱) فروض گزارش کسب و کار ۲۰۱۷

گزارش ۲۰۱۷ شامل ۶ مطالعه موردی و دو ضمیمه است. مطالعات موردی بر زمینه‌هایی متمرکز هستند که در رتبه‌بندی تسهیل کسب و کار دخیل هستند، اما ضمایم شامل موضوعاتی می‌شوند که تاثیری بر رتبه‌بندی ندارند. مطالعه موردی مربوط به شاخص دسترسی به برق، اهمیت قابل اعتماد بودن عرضه برق را برای کسب و کار نشان می‌دهد و چالش‌ها و موفقیت‌های چهار کشور شامل: کامرون، گواتمالا، اندونزی و پاکستان را بررسی می‌کند. در گزارش فعلی همچنین، دو مطالعه موردی در خصوص اخذ اعتبارات ارایه شده است که یکی از آنها بر اهمیت شاخص حقوق قانونی و دیگری بر عمیق بودن اطلاعات اعتباری تاکید می‌کند. شاخص حقوق قانونی دو رویکرد را برای اصلاح فرآیند تشریح می‌کند، یکی مربوط به زمانی است که قوانین و مقررات موجود کاملاً حذف و چارچوب جدیدی برای معاملات فراهم می‌شود و دیگری هنگامی است که اصلاحات موردی را با حفظ چارچوب موجود انجام می‌دهد. مطالعه موردی در خصوص عمیق بودن اطلاعات اعتباری، اهمیت و ضرورت یک اداره اعتباری موفق را برای شمول اعتباری و تشریح چگونگی دامنه پوشش آنها بر اساس گسترش منابع اطلاعاتی خود نشان می‌دهد. مطالعه موردی مرتبط با حمایت از سهام‌داران خرد به تجزیه و تحلیل اصلاحاتی می‌پردازد که بر جدیدترین قسمت شاخص متمرکز هستند؛ در این مورد اصلاحات مربوط به هند و سوئیس تشریح شده‌اند. مطالعات موردی مربوط به پرداخت مالیات به داده‌های جدید در مورد فرآیندهای پس از تسلیم اظهارنامه می‌پردازند.

..... اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان تهران

سرانجام مطالعات موردی مربوط به تجارت فرامرزی، اهمیت سیستم‌های الکترونیکی و پنجره واحد را تشریح می‌کند. ضمائم شامل داده‌های سالانه در قالب دو سرفصل مقررات بازار کار و فروش به دولت^۳ است. فروش به دولت به عنوان یک شاخص پایلوت در نظر گرفته شده است که ۷۸ کشور را در این سال پوشش می‌دهد.

به منظور قابلیت مقایسه داده‌ها در میان کشورها، فروض متعددی در مورد کسب و کار و رویه‌های مرتبط استفاده می‌شود، از جمله فرض می‌شود تمام اطلاعات به سادگی برای تمام کارآفرینان قابل دسترس است و هیچ اولویت‌بندی برای تماس با مقامات رسمی وجود ندارد. ضمن این که فرض شده است که کارآفرینان ناچار به پرداخت رشوه نیستند. سایر فروض عبارتند از :

- فعالیت کسب و کار در قالب یک شرکت با مسئولیت محدود (یا یک شرکت متناظر به لحاظ قانونی) صورت می‌گیرد که پس از شروع فعالیت خود، بین ۱۰ تا ۵۰ نفر کارکن متشکل از نیروی کار داخلی دارد.
- گردش وجوهی حداقل ۱۰۰ برابر درآمد سرانه دارد.
- در بزرگ‌ترین شهر تجاری کشور فعالیت کند. لیکن در ۱۱ کشور داده های دومین شهر بزرگ تجاری نیز لحاظ شده‌اند.
- اندازه فضای اداری شرکت تقریباً ۹۲۹ متر مربع باشد.
- واجد مشوق‌های سرمایه‌گذاری و یا مزایای خاص دیگری نباشد.
- گزارش کسب و کار علاوه بر فروض فوق که مربوط به ماهیت شرکت می‌باشد، فروضی نیز در خصوص مالکین شرکت در نظر می‌گیرد که شامل:
  - به سن قانونی رسیده باشند و به عنوان بزرگسال قادر به تصمیم‌گیری باشند. اگر حداکثر سن قانونی تعریف نشده باشد، سن ۳۰ سال در نظر گرفته می‌شود.
  - دارای سلامت عقلی، صحت و سلامت جسمی باشند و سابقه کیفری نداشته باشند.
  - متاهل باشند و ازدواج آنها ثبت رسمی شده باشد.

۲) نگاهی به عملکرد کشورهای پیشرو

امسال ۱۰ کشور شامل بروئنی دارالسلام، قزاقستان، کنیا، بلاروس، اندونزی، صربستان، گرجستان، پاکستان، امارات متحده عربی و بحرین بیشترین بهبود را تجربه کرده‌اند که رتبه آنها بین ۱۶ (گرجستان) تا ۱۴۴ (پاکستان) قرار دارد. ۲۶ درصد از اصلاحات صورت‌پذیرفته در زمینه‌هایی است که نسبت به ۲۰۱۵ جدید

³ selling to the government

هستند و ۱۷ درصد آن در زمینه حوزه‌های جدید و قدیم است. جدول (۱) اطلاعات ۱۰ کشوری را نشان می‌دهد که در بیش از سه حوزه، بهترین بهبود را تجربه کرده‌اند.

جدول (۱): تغییرات شاخص‌ها در ۱۰ کشور پیشرو

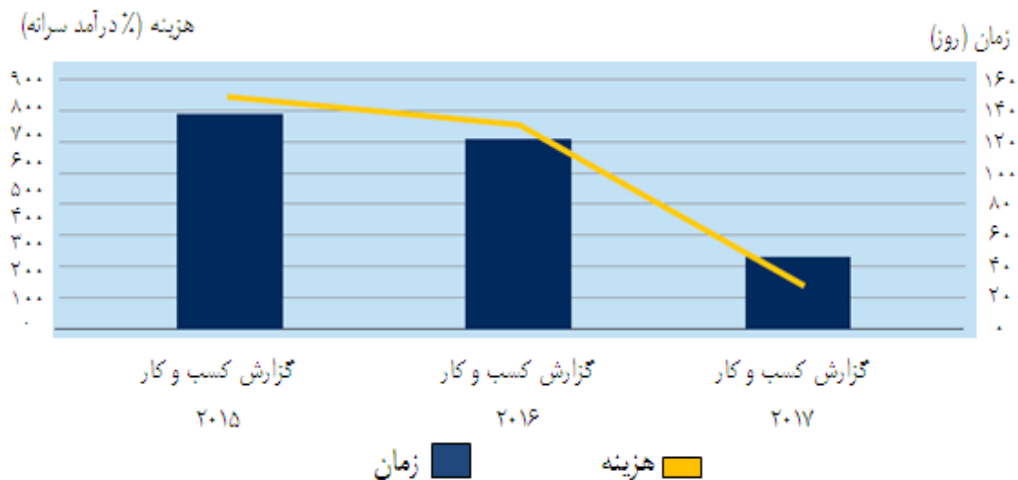
نام کشور	رتبه	شروع کسب و کار	مجوز ساخت و ساز	دسترسی به جریان برق	ثبت مالکیت	اخذ اعتبارات	حمایت از سهام‌داران خرد	پرداخت مالیات	تجارت فرامرزی	اجرای قراردادهای	حل و فصل ورشکستگی
برونئی دارالسلام	۷۲			✓		✓	✓	✓		✓	✓
قزاقستان	۳۵	✓	✓	✓					✓	✓	✓
کنیا	۹۲	✓		✓	✓		✓				✓
بلاروس	۳۷			✓	✓	✓	✓				
اندونزی	۹۱	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	
صربستان	۴۷	✓	✓		✓						
گرجستان	۱۶			✓	✓		✓	✓	✓		
پاکستان	۱۴۴				✓	✓					
امارات متحده عربی	۲۶	✓	✓	✓	✓		✓				
بحرین	۶۳	✓				✓			✓		

۳) تجربه کشور هند در مسیر اصلاحات بلندپروازانه کسب و کار

دولت فعلی هند در سال ۲۰۰۴ با شعار افزایش ایجاد اشتغال بر پایه سرمایه‌گذاری در بخش تولید به‌روزی کار آمد. سیاست‌گذاران دقیقاً بعد از انتخابات، تشخیص دادند که اصلاحات قابل توجه مستلزم تغییرات اساسی مقررات حاکم بر محیط کسب و کار است. از آنجا که شاخص‌های محیط کسب و کار به مثابه ابزاری برای نظارت بر بهبود فضای کسب و کار عمل می‌کند، طی دو سال گذشته از آنها به‌عنوان ابزاری موثر در طراحی و اصلاح قوانین و ارزیابی نتایج اصلاحات حول محور برنامه‌های انتخابات به‌کار گرفته شده است.

اطلاعات گزارش کسب و کار به طور روشنی بیانگر این نکته است که هند به اصلاحات دگرگون کننده‌ای نیاز دارد. این کشور به سرعت مسیر اصلاحات را شروع کرده که در اینجا به شماری از اصلاحات اساسی اشاره می‌شود. هند زمان و هزینه دسترسی به برق را به طور معناداری کاهش داده است. فرایند اتصال به جریان برق در دهلی برای اتصال کسب و کارهای جدید به جریان برق کم فشار، در سال ۱۶-۲۰۱۵ تسهیل شد. این امر از دو طریق، فرایند دسترسی به جریان برق را ساده کرد. نخست این که نیاز به خرید و نصب ترانسفورماتور توزیع کننده و اتصال لوازم مربوطه را حذف کرد به نحوی که اکنون اتصال مستقیماً به جریان اصلی صورت می‌پذیرد و همین امر هزینه را کاهش داد. دوم این که به دلیل اتصال به جریان کم فشار، زمان مورد نیاز برای ایجاد اتصال خارجی توسط واحد مربوطه، تا حد زیادی کاهش یافته و دیگر نیازی به نصب ترانسفورماتور توزیع کننده نیست. در نتیجه زمان مورد نیاز اتصال به جریان برق در سال ۱۶-۲۰۱۵ از ۱۳۸ روز در سال قبل به ۴۵ روز کاهش یافت و در همین دوره نیز، هزینه از ۸۴۶ درصد درآمد سرانه به ۱۸۷ درصد درآمد سرانه کاهش یافت. این روند در نمودار (۱) تصویر شده است.

نمودار (۱): روند تغییرات در هزینه و زمان دسترسی به برق در کشور هند

علاوه بر آن، این کشور با تعریف یک سیستم الکترونیک برای پرداخت سهم بیمه کارکنان دولت، پرداخت مالیات را تسهیل نمود. در زمینه تجارت، از آوریل ۲۰۱۶، به واسطه راه‌اندازی پورتال تبادل تجارت الکترونیک یکپارچه گمرک^۴، زمینه تشکیل پرونده الکترونیکی و پرداخت هزینه‌های لازم برای ورود کالا و هزینه حمل کالا را فراهم کرد و هزینه و زمان لازم برای واردات و صادرات را به شدت کاهش داده است. این پورتال تبادل اطلاعات بین متقاضیان و گمرک را تسهیل می‌کند و زمان و هزینه را کاهش داده است. علاوه

^۴ Customs Electronic Commerce Interchange Gateway portal

بر این، سیستم مدیریت ریسک به طور کامل راه اندازی و اجرایی شده است و بر این اساس تضمین می‌کند که تمام محموله‌ها براساس اصول مدیریت ریسک ارسال می‌شود. همچنین، دولت هند در مورد قانون شرکت‌ها در می ۲۰۱۵ مصوبه‌ای را به مورد اجرا گذاشت که براساس آن، حداقل سرمایه لازم برای شرکت‌های مختلط و گواهی لازم برای شروع کسب و کار حذف شد. برای افزایش کارایی امور قضایی، دادگاه‌های بخش تجاری و بازرگانی تفکیک شد. دولت هند در می ۲۰۱۶ کد خاصی را برای موضوع ورشکستگی به اجرا گذاشت که چارچوب ۶۰ ساله انحلال و ورشکستگی شرکت‌ها را به طور موثر مورد بازبینی قرار داد.

مطالعات تجربی که اخیراً انجام شده است اهمیت وجود مقررات مناسب برای بازار اعتباری و نیز سیستم حقوقی کارآمد را در خصوص استرداد بدهی نشان می‌دهد. در هند استقرار محاکم استرداد بدهی، وام‌های غیرعملیاتی را تا ۲۸ درصد کاهش داد و نرخ‌های بهره وام‌های بزرگتر را کم کرد که نشان می‌دهد فرآیند سریع‌تر استرداد بدهی، هزینه اعتباری را کاهش می‌دهد. این کشور در زمینه مالیات نیز، به واسطه گسترش بسترهای الکترونیکی پرداخت مالیات در زمره کشورهای موفق می‌باشد.

تجربه اجرای اصلاحات براساس داده‌های گزارش کسب و کار، اهمیت ایجاد مکانیسم شفاف برای بازخورد ذینفعان در راستای پرکردن فاصله بین تدوین و اجرای سیاست‌ها را به دولت‌ها نشان می‌دهد. در نهایت دولت هند اذعان دارد که به اجرای اصلاحات گسترده‌تری در سراسر کشور و فراتر از شهرهای مورد پوشش گزارش کسب و کار نیاز دارد و قانون‌گذاران نیز به اجرای سراسری اصلاحات تأکید دارند.

۴) بررسی تغییرات بر اساس شاخص‌ها

بالغ بر ۱۳۷ کشور در سراسر جهان در سال ۱۶-۲۰۱۵، بالغ بر ۲۸۳ مورد اصلاح مقررات کسب و کار را اجرا نمودند که نسبت به سال قبل بیش از ۲۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. در واقع تعداد کشورهایی که حداقل یک اصلاح را انجام دادند از ۱۲۲ کشور به ۱۳۷ کشور افزایش یافته است که بیانگر تلاش بیشتر کشورها در جهت بهبود فضای کسب و کار است.

مجموعه شاخص‌های شروع کسب و کار با ۴۹ اصلاح بیشترین اصلاحات را داشته است و بعد از آن پرداخت مالیات‌ها با ۴۷ مورد اصلاح قرار دارد. ۹۶ درصد کشورهای واقع در اروپا و آسیای مرکزی حداقل یک اصلاح در حوزه کسب و کار را اجرا کرده‌اند. منطقه جنوب صحرای آفریقا منطقه‌ای است که از نظر انجام اصلاحات کسب و کار در رتبه دوم قرار دارد و ۷۷ درصد کشورهای این منطقه حداقل یک مورد اصلاح

را انجام دادند. جدول (۲) آمار اصلاحات انجام شده در مناطق مختلف جهان را به تفکیک شاخص‌ها نشان می‌دهد.

جدول (۲): آمار اصلاحات شاخص‌های کسب و کار در سال ۱۶-۲۰۱۵

منطقه	تعداد اصلاحات	شاخص
خاورمیانه و شمال آفریقا	۴۹	شروع کسب و کار
اروپا و آسیای میانه	۱۸	مجوز ساخت و راه‌اندازی کارگاه
اروپا و آسیای میانه	۲۱	دسترسی به برق
اروپا و آسیای میانه	۲۲	ثبت مالکیت
آسیای شرقی و اقیانوسیه	۳۴	اخذ اعتبارات
اروپا و آسیای میانه	۱۹	حمایت از سهام‌داران خرد
اروپا و آسیای میانه	۴۶	پرداخت مالیات
جنوب آسیا	۳۲	تجارت فرامرزی
اروپا و آسیای میانه	۱۸	اجرای قراردادهای
جنوب صحرای فریقا	۲۴	حل و فصل ورشکستگی

۴-۱) حذف موانع برای شروع کسب و کار

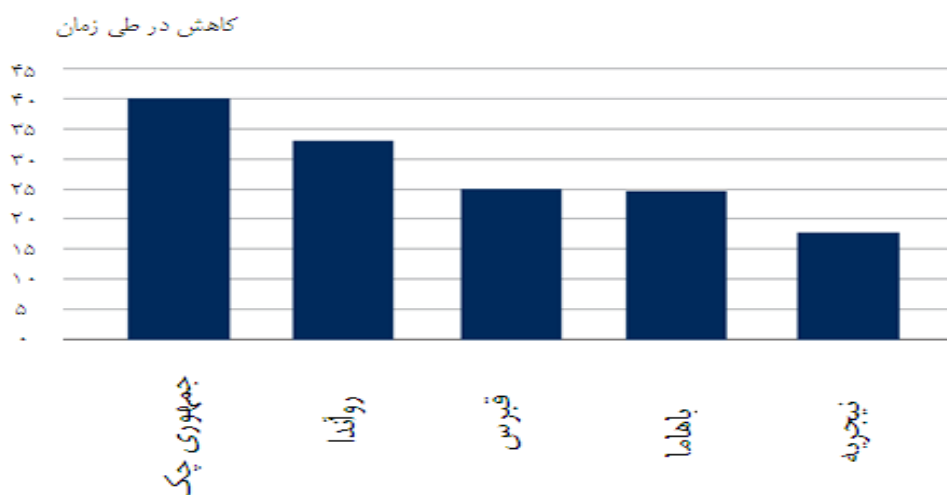
مطالعات نشان می‌دهند حذف موانع و تشریفات اضافی فرایند راه‌اندازی کسب و کار، منافع ماند افزایش سود، شکل‌گیری شرکت‌های رسمی و در نهایت افزایش رشد اقتصادی را برای اقتصاد و کارآفرینان به همراه خواهد داشت. در سال ۱۶-۲۰۱۵، در خصوص این شاخص ۴۹ مورد اصلاح در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا صورت گرفت که مواردی مانند حذف فرایندهای اضافی، استفاده از فناوری روز و یا رونق ایستگاه‌های واحد خدمات^۵ را شامل می‌شود.

فرایندهای طولانی و طاقت‌فرسا برای کارآفرینان به قیمت از دست دادن زمان و پول تمام می‌شود. یک سوم اصلاحات انجام شده در زمینه شاخص شروع کسب و کار طی سال ۱۶-۲۰۱۵، مربوط به ساده‌سازی تشریفات ثبت کسب و کار بوده است. به‌عنوان مثال دولت سریلانکا، کنیا، اوگاندا با حذف برخی تشریفات ثبت شرکت‌ها، زمان لازم برای شروع کسب و کار را به‌طور قابل توجهی کاهش دادند. این‌گونه اقدامات، ارتباطات بین کارآفرینان و ادارات دولتی را به‌طور معناداری کاهش داده و در نتیجه فرصت رانت‌جویی را محدود کرده است. دولت‌ها به‌دنبال افزایش کارایی خود از طریق استفاده از فناوری هستند.

⁵ one-stop shop

مطابق داده‌های گزارش کسب و کار، در کشورهایی که فرایند الکترونیکی را به کار می‌گیرند، زمان مورد نیاز برای شروع کسب و کار کاهش می‌یابد (نمودار ۲). حدود ۲۰ درصد کشورها از طریق راه‌اندازی پورتال برخط یا بهبود آن، فرایند شروع کسب و کار را بهبود دادند. در نیجریه، سیستم الکترونیکی برخط به شرکت‌ها این امکان را می‌دهد که نام خود را رزرو کنند. در رواندا یک پورتال برای ثبت شرکت‌ها، اطلاعات تعهدات مالیاتی و ثبت مالیات بر ارزش افزوده وجود دارد که به‌طور متوسط باعث کاهش دو مرحله از فرایند تعامل با دولت و صرفه‌جویی دو روزه برای کارآفرینان می‌شود. در ۱۶-۲۰۱۵ همچنین چند کشور ایستگاه‌های واحد خدمات جهت ثبت کسب و کار را به کار گرفتند. قبرس فرآیند ثبت مالیات بر ارزش افزوده و مالیات بر درآمد شرکت‌ها را با هم ادغام کرده است. همچنین در مالت، سیستم ثبت شرکت‌ها و بخش درآمد درونی^۶ در راستای ایجاد شماره شناسایی مالیاتی با هم ادغام شده‌اند. در مصر نیز پنجره واحد برای تسهیل و ساده سازی تعاملات بین کارآفرینان و بخش‌های مختلف دولتی ایجاد شده است.

نمودار (۲): مقایسه زمان کاهش یافته در کشورها ناشی از به‌کارگیری فرایندهای الکترونیکی

۴-۲) یکپارچه کردن اخذ مجوزهای ساخت و ساز

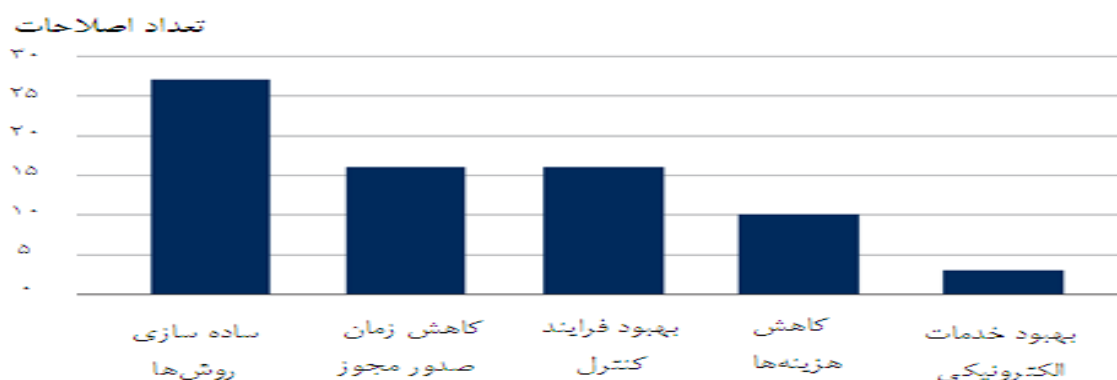
تحقیقات نشان می‌دهد که صنعت ساختمان ۶ درصد از تولید ناخالص جهان، ۵ درصد از تولید ناخالص کشورهای پیشرفته و ۸ درصد از تولید ناخالص کشورهای در حال توسعه را تشکیل می‌دهد. کشورها برای انجام اصلاحات مربوط به مجوزهای ساخت و ساز طی سه سال گذشته، عمدتاً بر روی تسهیل فرایند و افزایش تعامل میان حوزه‌های درگیر در فرایند، متمرکز شدند. نمودار (۳) تعداد اصلاحات انجام شده در

⁶ inland

زمینه‌های مختلف از جمله بهبود بسترهای الکترونیکی، فرایندهای کنترل کیفیت ساخت و ساز، کاهش زمان و هزینه سازندگان را نشان می‌دهد

در زمینه ساخت و ساز، ۵ کشور در سال ۱۶-۲۰۱۵، زمان اخذ مجوز ساخت و ساز را کاهش دادند. به‌عنوان مثال الجزایر و کامرون، زمان مورد نیاز برای اخذ مجوز را از طریق وضع قانون کاهش دادند. پنج کشور کامرون، ساحل عاج، ماداگاسکار، فیلیپین و امارات متحده عربی عملکرد خود را با استفاده از افزایش شفافیت قوانین ساخت و ساز در زمینه شاخص کنترل کیفیت ساخت و ساز بهبود بخشیدند. به‌عنوان مثال، فیلیپین در پورتال بخش خدمات ساخت و ساز شهر کیزان^۷، لیست پیش نیازهای لازم برای اخذ مجوز ساخت و ساز را به روز رسانی نمود. فرانسه و سن ماریو^۸ هزینه اخذ مجوز ساخت و ساز را کاهش دادند. لهستان اخذ مجوزهای فنی از برخی سازمان‌ها را حذف کرد. قزاقستان، در راستای تسهیل اخذ مجوز ساخت و ساز، پنجره واحد خدمات را راه‌اندازی کرد. صربستان اخذ مجوز را منوط به پرداخت الکترونیکی نمود. سنگاپور نیز فرایند اخذ مجوز ساخت و ساز را از طریق ایستگاه واحد خدمات بهبود بخشید.

نمودار (۳): اصلاحات مربوط به ساخت و ساز با رویکرد ساده‌سازی فرایندها طی سه سال گذشته

۳-۴ کارآمد کردن دسترسی به برق

عرضه قابل اعتماد جریان برق، به‌خصوص در صنایعی که به عرضه پیوسته برق نیاز دارند منتج به عملکرد بهتر شرکت می‌شود که این امر به بهره‌وری تولید شرکت برق و میزان سرمایه‌گذاری خارجی ارتباط دارد. کشورها با سرمایه‌گذاری در بخش برق می‌توانند فضای کسب و کار خود را بهبود بخشند. یکی از نماگرهای شاخص دسترسی به برق، کیفیت عرضه و شفافیت تعرفه‌هاست. در این زمینه کشورهایمانند الجزایر، برونی دارالسلام، بلغارستان، گرجستان، قزاقستان، لائوس و امارات متحده عربی اصلاحاتی را انجام

⁷ Quezon City

⁸ San Marino

داده‌اند. به‌عنوان مثال بلغارستان سیستم مدیریت انرژی اتوماتیک را راه‌اندازی نموده است. الجزایر نیز در جهت افزایش شفافیت تعرفه‌های برق، این تعرفه‌ها را به‌صورت آنلاین منتشر می‌کند. بلاروس مبادرت به ایجاد یک ایستگاه واحد خدمات کرده است که تمامی خدمات مرتبط با انشعابات شامل طراحی و اجرای خط توزیع را پوشش می‌دهد. کنیا از سیستم اطلاعات جغرافیایی استفاده می‌کند.

از ۲۱ اصلاح صورت گرفته در مورد شاخص‌های دسترسی به برق، ۱۷ کشور اصلاحات را در مورد بهبود کارایی فرایند اتصال به‌کار بردند که شامل مواردی مانند تسهیل فرایند اتصال، کاهش تعرفه اتصال و ایجاد ایستگاه‌های واحد خدمات است. به‌عنوان مثال، اصلاحات اخیر قانون ساخت و ساز لهستان، ضرورت مجوز حفاری را حذف کرد. در صورتی که پیش از آن گسترش شبکه ولتاژ پایین و ساخت ایستگاه‌های انتقال ولتاژ متوسط مستلزم اخذ مجوز حفاری بودند. لیکن اکنون واحد بهره‌برداری (شرکت برق) بدون این‌که منتظر جواز حفاری باشند، قادر به انجام اقدامات مرتبط با اتصالات بیرونی^۹ است. لهستان در نتیجه این اقدام، زمان مورد نیاز برای اخذ انشعاب برق را ۱۱ روز کاهش داد.

۴-۴) بهبود کیفیت مدیریت زمین

قانون ثبت مالکیت برای حمایت از بهره‌وری، سرمایه‌گذاری و بهبود رشد اقتصادی ضروری است. تجربه کشورها در سراسر جهان نشان می‌دهد که صاحبان دارایی‌های ثبت شده، تمایل بیشتری به سرمایه‌گذاری دارند و احتمال بیشتری دارد که از دارایی خود به‌عنوان وثیقه برای اخذ اعتبار استفاده کنند. ۲۲ کشور طی سال ۱۶-۲۰۱۵ به‌واسطه افزایش کارایی در انتقال دارایی و نیز بهبود کیفیت مالکیت، باعث تسهیل ثبت دارایی شدند. در ۱۷ مورد (نمودار ۴) از این کشورها، این اصلاحات باعث شفافیت اطلاعات در سیستم‌های مدیریت زمین شد.

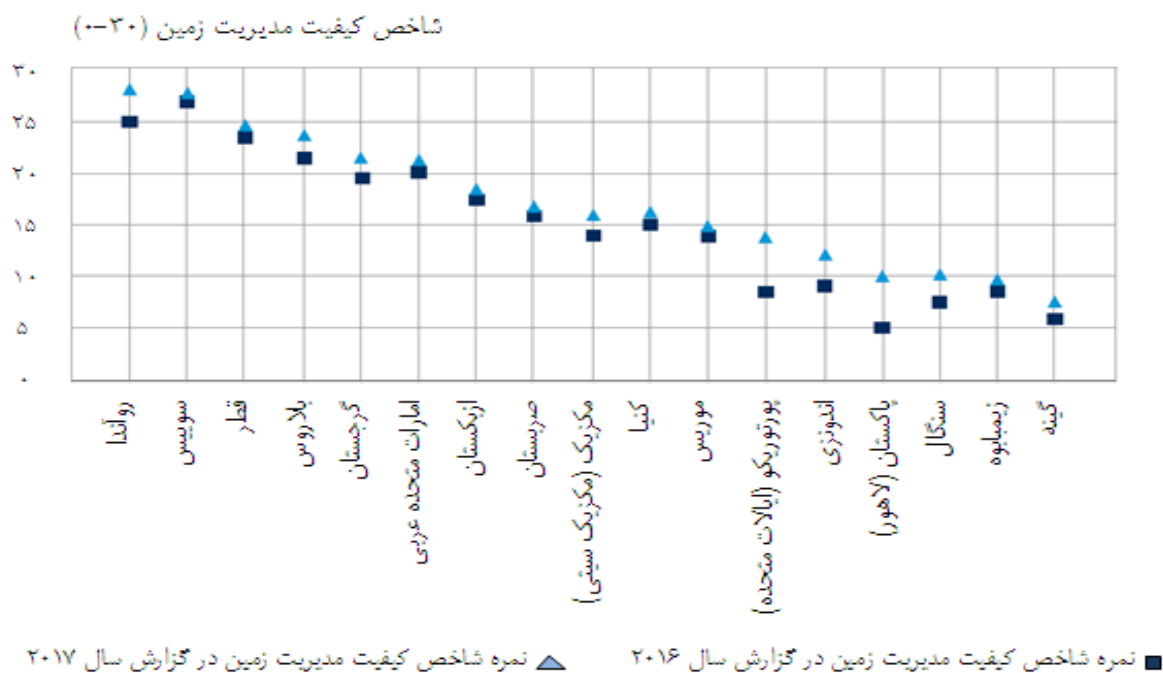
در میان ۱۹۰ کشوری که در گزارش کسب و کار مورد بررسی قرار گرفتند، رواندا در زمینه شاخص‌های ثبت مالکیت در دوره ۱۶-۲۰۱۵ بیشترین بهبود را تجربه کرد. این کشور فرایند سریعی برای نقل و انتقالات دارایی‌ها معرفی کرده است و به‌واسطه راه‌اندازی مکانیسم شکایات خدمات مدیریت زمین و نیز انتشار آمار و ارقام نقل و انتقالات دارایی‌ها، شفافیت را بهبود داده است. مکزیک نیز پایگاه الکترونیکی در مورد مالکیت زمین را راه‌اندازی کرده است. سنگال از طریق درج مدارک مورد نیاز برای خدمات استاندارد و انتشار تعرفه‌های رسمی نقل و انتقال دارایی‌ها، باعث بهبود شفافیت اطلاعات شده است. صربستان، زمان مورد نیاز برای نقل و انتقال دارایی را کاهش داده است. بلاروس امکان دسترسی رایگان به سیستم اطلاعات

^۹ External connection

اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان تهران

جغرافیایی، مرزبندی قطعات زمین و اطلاعات فنی آن‌ها را فراهم آورده است. اندونزی زمینه دسترسی آنلاین به نقشه‌های کاداستر^{۱۰} را ایجاد کرده است. پاکستان تنها کشوری در جنوب آسیا بود که در زمینه انتقال اموال اصلاحاتی را انجام داد، در پاکستان سیستم مدیریت اطلاعات و مدیریت اموال راه‌اندازی شد.

نمودار (۴): اطلاعات مربوط به بهبود در نمره شاخص کیفیت کنترل زمین در هفده کشور

۴-۵) بهبود دسترسی به اعتبارات

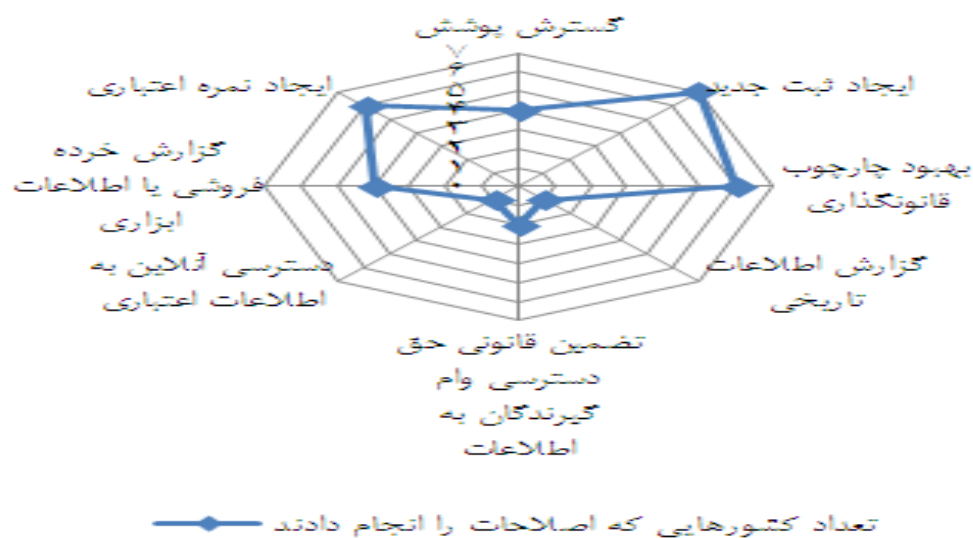
تغییر قوانین موجود و یا وضع قوانین جدید در ۹ کشور از جمله ارمنستان، برونئی دارالسلام، گامبیا، اندونزی، جمهوری مقدونیه (یوگسلاوی سابق)، امکان اخذ اعتبارات را بهبود داده است. به‌طور مثال ارمنستان سیستم یکپارچه ثبت وثایق را ایجاد نمود. در اندونزی امکان ثبت، اصلاح و لغو وثیقه از طریق یک پورتال الکترونیکی در دسترس عموم قرار گرفته است. گامبیا با معرفی یک قانون جدید متمرکز ثبت وثیقه توانست ۴ امتیاز شاخص حقوق قانونی خود را افزایش دهد. مشتریان دفتر اعتبارات^{۱۱} در بحرین، قانوناً این حق را دارند که هر ۱۲ ماه یک‌بار، به گزارش اعتباری خود دسترسی رایگان داشته باشند. در پاکستان نیز ارائه یک نسخه تصویر از گزارش اعتباری توسط دفتر اعتبارات به وام‌گیرندگان الزام قانونی دارد.

¹⁰ cadastral maps

¹¹ credit bureau

نظام اخذ اعتبار طی سال ۱۶- ۲۰۱۵ همانگونه که در نمودار (۵) ترسیم شده است، در ۲۷ کشور اصلاح شد. گینه و تانزانیا به واسطه گسترش پوشش وام گیرندگان بیشترین بهبود را داشتند. بر اساس اطلاعات دفتر اعتبارات، پوشش وام گیرندگان از ۴/۹ درصد به ۶/۴۸ درصد جمعیت بالغ افزایش یافته است.

نمودار (۵): اصلاحات اصلی در زمینه اخذ اعتبارات و اطلاعات اعتباری

۴-۶) تقویت حقوق سهامداران خرد

بر اساس یک مطالعه صورت گرفته بر روی ۱۰۰۰ شرکت در ایالات متحده، بین محدودیت حقوقی سهامداران و نسبت ارزش یک شرکت به کل دارایی‌های آن رابطه منفی وجود دارد و هرچه حقوق سهامداران محدودتر باشد، شرکت کمتر ارزش گذاری می‌شود. علاوه براین، تجزیه و تحلیل شرکت‌های کنترل شده (شرکت‌هایی که مالکیت آن عموماً در دست خانواده موسس آن متمرکز است)، نشان داد که مدیریت مشارکتی می‌بایستی از دو استراتژی بهبود حقوق سهامداران خرد و تعدیل قدرت کنترل برخوردار باشد.

طی سال ۱۶- ۲۰۱۵، تعداد ۱۹ کشور حقوق سهامداران خرد را تقویت کردند. گرجستان با تصویب اصلاحات قانون بازار اوراق بهادار و قانون کارآفرینان توانست نمره شاخص حقوق سهامداران خود را از ۶ به ۷

افزایش دهد و امتیاز شاخص کنترل و مالکیت^{۱۲} را از ۴ به ۸ ارتقا داد. فیجی، مراکش، عربستان سعودی و ویتنام الزامات بیشتری را در مورد شفافیت شرکت‌ها به قوانین و مقررات خود اضافه کردند از جمله افشای دقیق جلسات و پاداش هیئت مدیره، الزام اعضای شرکت‌های با مسئولیت محدود به برگزاری جلسه با سهام‌داران و اعطای اختیار به سهام‌داران برای اضافه کردن مواردی به دستور کار جلسه اشاره کرد. این اصلاحات در نهایت، امتیازات این کشورها در زمینه شفافیت شرکت‌ها را بهبود بخشید.

۷-۴) بهبود سیستم‌های الکترونیکی اظهار نامه مالیاتی

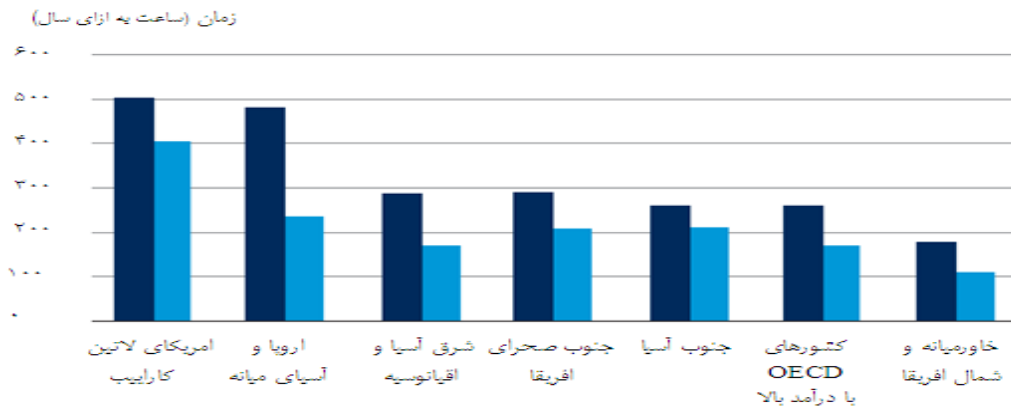
توسعه مناسب و موثر نظام مالیاتی برای عملکرد بهینه جامعه بسیار ضروری است. در بسیاری از کشورها مالیات منبع اصلی درآمد دولت برای اجرای پروژه‌های سلامت، آموزش، حمل و نقل عمومی و بیمه‌های بیکاری است. از ۴۶ اصلاح صورت گرفته در مورد شاخص‌های پرداخت مالیات، ۲۶ کشور سیستم اظهارنامه الکترونیکی و پرداخت الکترونیکی مالیاتی را ترویج دادند و عملکرد فرآیندهای الکترونیکی موجود را بهبود بخشیدند (نمودار ۶). در خصوص بهبود اخذ مالیات، می‌توان به ایتالیا اشاره کرد که به واسطه استقرار سیستم الکترونیکی مالیات، کارفرما فقط یک بار در بدو استخدام افراد، اطلاعات مربوط به مالیات نیروی کار و سهم اجباری کارفرما را وارد می‌نماید و سپس برای دوره‌های آتی فرایند پرداخت به صورت خودکار به روزرسانی می‌شود. سنگاپور یکی از نخستین کشورهایی بود که سیستم الکترونیکی مدیریت عمومی را معرفی کرد. در سال ۱۹۹۲ راه‌اندازی سیستم یکپارچه الکترونیکی اخذ مالیات اجرا شد و زمان لازم برای صدور ارزیابی مالیاتی از ۱۲-۱۸ ماه به ۳-۴ ماه کاهش یافت.

همچنین اصلاحات دیگری در خصوص کاهش هزینه مالیات مربوط به کسب و کار صورت گرفت. نرخ مالیات بر سود در ۹ کشور کاهش یافت در صورتی که در ۷ کشور شامل: آنگولا، مجارستان، ایتالیا، جامائیکا، اردن، کوزوو و اسپانیا هزینه‌های قابل قبول را گسترش دادند و علاوه بر آن، برای دارایی‌های ثابت استهلاک مالیاتی بالاتری در نظر گرفتند. ۸ کشور نیز نوع خاصی از مالیات‌ها را لغو کردند. به عنوان مثال آذربایجان مالیات وسیله نقلیه را برای شهروندان حذف کرد.

¹² . ownership and control index

نمودار (۶): گسترش سیستم‌های الکترونیکی تکمیل اظهارنامه و پرداخت مالیات در مناطق مختلف جهان

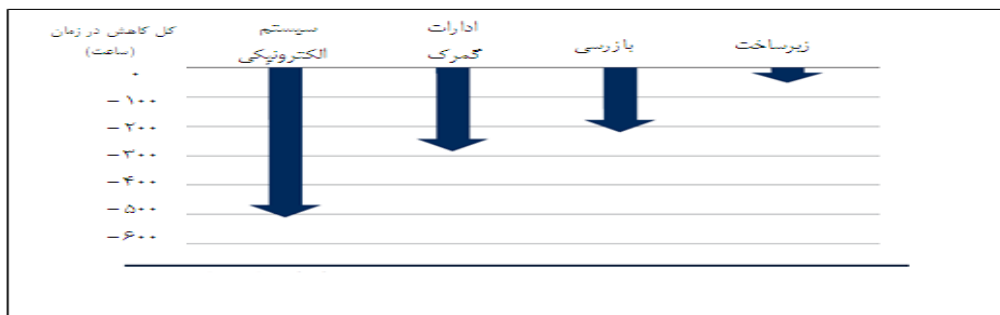

۴-۸) تسهیل تجارت بین‌المللی به‌واسطه گسترش بستر الکترونیکی

امروزه با توجه به پیشرفت‌های صورت گرفته در کاهش تعرفه‌ها طی چندین دهه گذشته، تمرکز تجارت جهانی به تسهیل تجارت معطوف شده است. چنانچه توافق‌نامه تسهیل تجاری که بین اعضای WTO به امضا رسیده است به‌طور کامل اجرا شود، زمان صرف شده در گمرک برای واردات حدود ۱/۶ روز و برای صادرات حدود ۲ روز کاهش می‌یابد.

بسیاری از کشورها در راستای انجام اصلاحات در زمینه تجارت در سال ۱۶-۲۰۱۵، سیستم الکترونیکی موجود خود را هم برای واردات و هم برای صادرات بهبود دادند که منجر به کاهش زمان و هزینه لازم برای فرآیندهای مستندسازی امور گمرکی شد (نمودار ۷). به‌عنوان مثال آرژانتین سیستم جدید نظارت بر واردات را بر پایه صدور مجوزهای خودکار معرفی نمود که نسبت به سیستم قبلی، واجد محدودیت کمتری است و سرعت بالاتری دارد. ویژگی مشترک دیگر اصلاحات تجاری در دوره ۱۶-۲۰۱۵، معرفی (یا توسعه آن در برخی کشورها) سیستم جهانی آسیکودا^{۱۳} است که یک سیستم خودکار برای مدیریت داده‌های گمرکی می‌باشد که سبب تسهیل فرآیندهای صادرات و واردات می‌شود.

نمودار (۷): اثر تجهیز سیستم‌های الکترونیکی در کاهش زمان

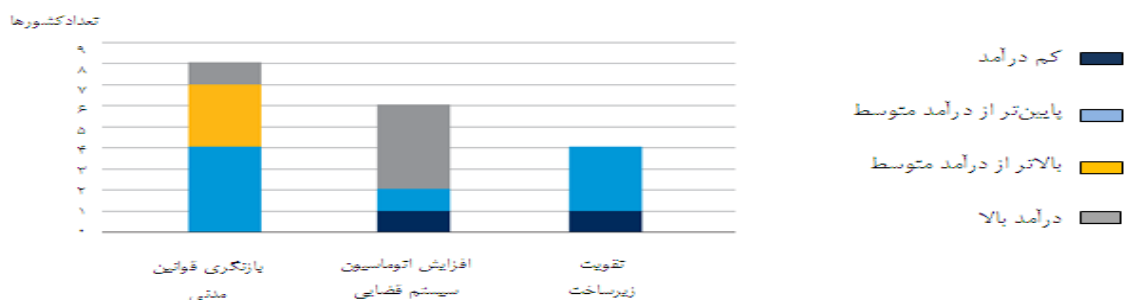
¹³ Automated System for Customs Data (ASYCUDA)

۹-۴ افزایش کارایی قضایی

اجرای کارآمد قراردادهای برای رشد پایدار و توسعه اقتصادی ضروری است. اقتصادهای با نظام قضایی کارآمد که در آن دادگاهها، تعهدات قراردادهای را به خوبی اجرا می کنند، بازارهای اعتباری توسعه یافته تر و سطح توسعه بالاتری دارند. سیستم قضایی قوی متناظر با رشد سریع تر شرکت های کوچک، بهبود فضای کسب و کار، توسعه و رشد ابداعات، جذب سرمایه گذاری خارجی و رونق پایدار درآمدهای مالیاتی است. با توجه به اهمیت و تأثیرگذاری بالای سیستم قضایی، یکی از مهم ترین اصلاحات محیط کسب و کار طی سال ۱۶-۲۰۱۵، به این موضوع اختصاص داشت. هرچند که هیچ کدام از اقتصادهای با درآمد پایین در این حوزه اصلاحاتی را نداشتند. این وضعیت در نمودار (۸) نشان داده شده است. کشورهای با درآمد پایین و درآمد کمتر از متوسط که عمدتاً در کشورهای جنوب صحرای آفریقا و شرق آسیا قرار دارند، اصلاحات خود را بر اصلاح زیرساخت های قضایی متمرکز کرده اند. به عنوان نمونه ساحل عاج و اندونزی نهادهای خود را به واسطه معرفی روش های ساده برای حل مسائل تجاری تقویت کردند. وجود دادگاه های تخصصی تجاری، برای عملکرد کارآمد نظام قضایی موثر هستند، از این رو، کشورهای با درآمد بالا بر روی دستیابی به سطح بالاتری از اتوماسیون سیستم قضایی متمرکز شدند. نروژ، برونی دارلسلام و اسپانیا سیستم اتوماسیون تکمیل فرم شکایت اولیه را برای تسریع تشکیل پرونده و تسریع روند طرح دعوی در دادگاه، معرفی کردند. وجود سیستم الکترونیکی سبب کاهش تعاملات فیزیکی بین افراد و کارکنان دادگاه می شود و علاوه بر دسترسی راحت تر به دادگاه، فرصت های موجود برای فساد را نیز می کاهش دهد.

برخی کشورها با معرفی نظام مدیریت پیشرفته و جامع دعاوی تلاش هایی فراتر انجام دادند. بسیاری از کشورها اصلاحات را بر تجدید نظر آیین دادرسی مدنی متمرکز ساختند. یک سوم اصلاحات صورت گرفته در ۱۶-۲۰۱۵ شامل تصویب قوانین کاملاً جدید آیین دادرسی مدنی است.

نمودار (۸): اصلاحات سیستم قضایی بر حسب گروه کشورها

۴-۱۰) بهبود کارایی نظام ورشکستگی

قوانین ورشکستگی به مواردی همچون الزامات وثیقه مناسب، دسترسی شرکت‌ها به وام و بدهی‌های بلندمدت و نیز میزان نسبت‌های مالی شرکت به اندازه شرکت به شدت وابسته است. در هنگام ورشکستگی، حمایت از اعتباردهندگان و مشارکت آن‌ها در رسیدگی به ورشکستگی می‌تواند باعث کاهش هزینه بدهی و افزایش سطح اعتبار گردد. علاوه بر این، در کشورهایی که مکانیسم بازسازی و سازماندهی مجدد به کار گرفته شد، میزان شکست شرکت‌ها کاهش یافت. نظام ورشکستگی کارآمد با فرآیند منظم فروش و توزیع دارایی می‌تواند شرایط وام و نسبت‌های اهرمی و نرخ بازبایی بانک‌ها را بهبود بخشد. گزارش کسب و کار برای سال ۱۶-۲۰۱۵ در زمینه حل و فصل ورشکستگی، ۲۴ اصلاح را به‌خصوص در کشورهای جنوب صحرای افریقا ثبت نموده است. عمده تلاش‌ها در زمینه اصلاحات مربوط به این شاخص، مبتنی بر تنظیم مقررات توسط ۱۷ دولت عضو سازمان همسان سازی مقررات کسب و کار در افریقا^{۱۴} (مخفف فرانسوی آن تحت عنوان OHADA شناخته می‌شود)، انجام شد. منطقه دیگری که در آن اصلاحات پویایی در زمینه حل و فصل ورشکستگی صورت گرفت، شرق آسیا و اقیانوسیه می‌باشد که در این منطقه برونتی‌دارالسلام و تایلند اقدامات قابل توجهی انجام دادند.

۴-۱۱) تغییر مقررات بازار کار

مطالعات نشان می‌دهند که مقررات بازار کار می‌تواند بر روی کل جریان کار، بهره‌وری و شکل‌گیری بازارهای غیررسمی تاثیرگذار باشد. ۲۱ کشور در سال ۱۶-۲۰۱۵، قوانین کار خود را تغییر دادند. بعضی مقررات خود را منعطف‌تر ساختند، برخی سخت‌گیرانه‌تر و برخی کشورها نیز در هر دو زمینه تغییراتی صورت دادند. عمده اصلاحات در جنوب صحرای افریقا و دولت‌های عضو اتحادیه اروپا انجام گرفت.

۹ کشور مقررات مربوط به قرارداد کار مشخص^{۱۵} را تغییر دادند. بر اساس اصلاحات انجام شده، نروژ اجازه استفاده از این قراردادها را در خصوص کارهای دائمی طی یک دوره ۱۲ ماهه می‌دهد. آنگولا استفاده از آن را برای مشاغل دائمی و حداکثر برای دوره ۱۲۰ ماهه مجاز می‌داند. بر عکس، بعضی کشورها مقررات سخت‌گیرانه‌تری در خصوص این قراردادها اعمال کردند. در زامبیا کلاً استفاده از این نوع قراردادها، مجاز نیست. هلند، لهستان، پرتغال و امارات متحده عربی حداکثر دوره برای این قراردادها را کاهش دادند.

¹⁴ . Organization for the Harmonization of Business Law in Africa

¹⁵ . fixed term contracts

اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان تهران .....

مکزیک اختلافات جغرافیایی حداقل دستمزد را حذف کرد. چند کشور مقررات ساعت کاری را تغییر دادند. به‌عنوان نمونه قبرس و مجارستان به‌واسطه این اصلاحات به فروشگاه‌ها اجازه می‌دهند که در روزهای یکشنبه باز باشند. قزاقستان میزان پرداختی برای کار در تعطیلات هفتگی را کاهش داد. علاوه بر این، ۷ کشور مقررات حاکم بر هزینه‌ها و شرایط اخراج را تغییر دادند. در قزاقستان، کارفرمایان دیگر ناچار نیستند قبل از اخراج کارکنان به آنها پست دیگری اختصاص دهند. در هلند، کارفرمایان باید هزینه‌های هنگفتی بابت اخراج کارکنانی بپردازند که دارای حداقل دو سال سابقه کار پیوسته هستند.